

Kirjandusteose arvestus

Tõnu Õnnepalu „Mandala“

Raamatu autoriks on Tõnu Õnnepalu, keda tuntakse ka nimele Emil Tode ja Anton Nigonov all. Romaan „Mandala“ on ilmunud 2012. aastal Tallinnas kirjastuses Varrak ja kuulub autobiograafiliste sugemetega romaani alla.

Raamat jutustab mitu lugu erinevatest põlvkondadest, mis omavahel põimudes moodustavad mandala.

Tõnu Õnnepalust kuulsin esmakordselt koolis eesti keele tunnis. Mõni aeg hiljem märkasin raamatupoes romaani tänu kollasele kujundusele. Lühitutvustus kõnetas mind.

Arvan, et raamatu sihtgrupiks on kogu Eesti rahvas, kuid pigem kõnetab see siiski vanemaid inimesi. Romaan käsitleb kasside elu Kollases Majas. Algselt elab seal üksikema kahe pojaga, raamatu teises pooles aga kirjanik, kes otsib üksildust. Suhteliselt vähe on tegevust, pigem on lahti mõtestatud inimeste ja kasside mõttemaailmade erinevused ja nende käitumismallid. Probleeme on teoses palju: üksikema ei saa majapidamisega hakkama, kirjanik vaevleb identiteedikriisi käes ja kassidel on probleemiks eluspüsimine, kui inimesed neid hülgavad.

Raamat käsitleb aga inimeste püsimatust ning soovi omada ja kogeda alati midagi uut. Kasside jaoks on see aga täiesti arusaamatu. Romanis võitleb kirjanik selle vastu ja lõpuks leiabki ta oma õnne valomi.

Teoses on kasutatud üsna argist ja selgestimõistetavat keelt. Otsekõne peaaegu puudub, olulisemal kohal on jutustus, arutlus, kirjeldus ja sisemonoloog. Autor on kasutanud rõhutamiseks kursiivi ja sulgudes olevaid märkmeid. Selgust loob peatükkide lühidus, kuigi need on pealkirjastamata. Kujundeid on üsna vähe: Õnnepalu räägib asjadest nii, nagu nad on. Teos ise võibki olla kujundiks, kuna see peegeldab tegelikkust ühe lugude keerise abil.

Jooksvalt on peategelaseks kass Rulli, kelle teekonnast raamat räägibki. Ta lugu algas lehmalaudas, kust ta alles kassipojana põgenes ja Kollasesse Majja kolis. Tal oli ka poeg Sihvka, keda Rulli väga hellitas ja seetõttu oli Sihvka elu lõpuni üsna saamatu kass. Raamatu alguses elas majas perekond. Kui Rulli maja juurde ilmus, oli ema ta vastu vaenulik, lapsed aga armusid temasse kohe. Nende sealoleku ajal sai Rulli ka pojad. Peagi aga kolis pere tagasi

linna ning kassid jäid üksi. Kui kirjanik sinna kolis, oli ta algselt kasside suhtes üsna ükskõikne ja isegi vaenulik. Kuid ajapikku kiindus ta neisse väga sügavalt ja kõige lõpuks olid kassid ta ainsad kaaslased.

Mulle teos meeldis, kuna oli väga rahulik, õpetlik ja mälestusi esile kutsuv. Mind üllatas autori läbinägelikkus inimeste suhtes ja ta mõneti naljakas kasside hingeelu käsitus. Võib öelda, et selline vaatepunkt oligi selle romaani juures kõitev.

Kõige sügavama mulje jättis mulle Kollane Maja, kuna mu vanavanemad elasid ühes sellises. See oli samamoodi pigem kollane, paraadusega, mida keegi ei kasutanud, keset tühjust, vana mõisa läheduses ja raudtee kõrval. Vahel tekkis tunne, et sündmustik leiabki aset mu vanavanemate majas.

Raamatu teema oli väga tabav ja pani mind mõtlema meie ühiskonna naeruväärse rapsimise ja uue emotsiooni otsingu üle. Sõnumiks oli see, et õnneks pole vaja muud, kui olla rahulik, sõbralik ja kannatlik.

Ulakass 2015